

Referat fra koordineringsgruppemøte 7

HelseDirektoratets lokaler, Universitetsgaten 2

11.09.2018, kl. 13.00-15.40

Til stede:

Koordineringsgruppens medlemmer

Linda Granlund, HelseDirektoratet (møteleder)

Anne Kathrine Owren Aarum, HelseDirektoratet

Ole Berg, HelseDirektoratet (referent)

Martina Rabsch, Rema

Ingvill Størksen, Virke

Inge E. Næsset, NorgesGruppen

Harald Kristiansen, Coop

Gry Sørensen, NFGF

Kristin Saarem, Nortura SA

Lars Galtung, Tine SA

Anders Högberg, Orkla ASA

Petter Haas Brubakk, NHO Mat og Drikke

Leif Bache-Mathiesen, NHO Service og Handel

Geir Ove Ystmark, Sjømat Norge

Observatører

Gunn Knutsen, Sjømat Norge

Henriette Øien, HelseDirektoratet

Anne Hatløy, Fafo

Svein Erik Stave, Fafo

Ketil Braathen, Fafo

Arnhild Haga Rimestad, Helse- og omsorgsdepartementet

Sak 25/18 Velkommen og Helsedirektoratets arbeid

- a) Møteleder ønsket velkommen og informerte om Helsedirektoratets arbeid siden forrige møte. Helsedirektoratet har bidratt til arbeid med utvidelsen av intensjonsavtalen slik at den nå også omfatter aktører fra serveringsbransjen. Totalt har 95 aktører sluttet seg til intensjonsavtalen per 11.09.2018.

Helsedirektoratet har gitt innspill på skjema for følgeevaluering av avtalen i regi av Fafo, har deltatt i arbeid med nytt mål for mettet fett og har samarbeidet med SSB og Universitetet i Oslo om pilot på ny forbruksundersøkelse på matmarkedet. Sammen med aktørene i saltpartnerskapet har Helsedirektoratet jobbet med å utrede muligheter for videre organisering av arbeid med saltreduksjon etter avtaleperioden for saltpartnerskapet går ut 31.12.2018. [Engelsk versjon](#) av nettsidene for intensjonsavtalen er nå lansert.

Helsedirektoratet informerte kort om resultater fra #MerAv-kampanjen som understøtter arbeidet i innsatsområde 4. For 2019 planlegger Helsedirektoratet å lansere en ny kommunikasjonsplattform som samler alle levevaneområdene i samme univers. Som del av dette arbeidet vil det utvikles en sekunderingsapp for kosthold som består av positive tips og råd. Alle aktørene i intensjonsavtalen inviteres til å sende inn forslag til meldinger som kan inkluderes i appen. Det sendes ut et egen informasjon om dette i etterkant av møtet.

Sak 26/18 Konkurranserettslige prinsipper for møter i regi av avtalen

- a) Møteleder introduserte sak og la frem forslag til erklæring for møter i medhold av intensjonsavtalen. Erklæringen viser til vedlegg 1 til intensjonsavtalen som beskriver de overordnede konkurranserettslige retningslinjene som gjelder for alt arbeid med intensjonsavtalen. Erklæring skal leses opp i forkant av møter og signeres av møtedeltakerne. For større møter/workshops i regi av intensjonsavtalen skal erklæring leses opp innledningsvis.

Det ble enighet om at Erklæring for møter i medhold av intensjonsavtalen skal leses opp og signeres av møtedeltakerne, se vedlegg 1 for erklæring. For større møter/workshops skal erklæring leses opp innledningsvis.

Sak 27/18 Status på ny forbruksundersøkelse

- a) Representanter fra SSB presenterte arbeidet med å utrede fremtidig forbruksstatistikk, som blant annet kan bli basert på nye datakilder. Forrige forbruksundersøkelse (FBU) er fra 2012. Arbeidet med å bruke nye datakilder startet i 2014. Dette er første gang stordata, "big data", blir benyttet i en slik sammenheng. Bruk av stordata gir mange muligheter, men hensyn til personvern, sikkerhet, opphavsrett og representativitet må ivaretas på en god måte.

SSB har foretatt en vellykket kobling av betalings- og kjøpsdata, og har etablert nye systemer for sikker lagring av data og aidentifisering av personopplysninger. Det gjenstår fortsatt mye arbeid med kvalitetssikring av dataene, blant annet gjennom representativitetsanalyser,

men SSB vurderer det som at det er verdt å gå videre i utredning av de nye datakildene som grunnlag for den delen av forbruksstatistikken som omfatter dagligvarer.

Det ble fremmet spørsmål om salgsdata fra KBS- og restaurantmarkedet var tenkt inkludert i arbeidet. Foreløpig er det konsum basert på salg i dagligvarekjedene som er fokus for utredningsarbeidet, men muligheten for å inkludere kjøpsdata fra deler av KBS markedet kan også vurderes. Matkonsum i forbindelse med restaurantbesøk ligger foreløpig utenfor scope for utredningen.

Problematikk vedrørende økende grensehandel fra Sverige og netthandel fra utlandet ble kommentert. Grensehandel omfattes ikke av dette arbeidet, men det er en viktig problemstilling for å få tak i det reelle varekonsumet, og må på sikt også vurderes.

Salg av dagligvarer på nett ble diskutert. SSB vil vurdere mulighet for å inkludere de norske netthandelsaktørene. Dette vil avhenge av hvordan nettaktørene registrerer salgsdata, da det kan være forskjellig fra salg i butikk.

Kostnader med å levere data ble løftet. SSB har et langvarig samarbeid med dagligvare i forhold til utlevering av data for å kunne måle utvikling av konsumprisindeks. Det er et mål om å utnytte statistikk til flere statistikkformål for å redusere oppgavebyrden til de som leverer data.

Partene i intensjonsavtalen har behov for oppdaterte tall for norsk kosthold for å kunne monitorere utviklingen og sette gode mål for arbeidet. En viktig faktor for å sikre fremgang og unngå unødvendige forsinkelser i arbeidet er tilgang til gode data. Innovasjonsmiljøet i SSB tar direkte kontakt med dagligvareaktørene med mål om å effektivisere og få bedre flyt i datatilgangen.

Sak 28/18 Ferdigstille egenrapporteringskjema for følgeevalueringen

- a) Fafo presenterte status. Koordineringsgruppen har gitt innspill på en digital testversjon av egenrapporteringskjemaet. Basert på innspillene har Fafo utviklet en oppdatert versjon. Fafo gikk gjennom spørsmål til diskusjon. Blant annet ble det fremmet spørsmål om Del 2 av skjemaet, hvor hver enkelt bedrift skulle kunne synliggjøre egne tiltak, var ønsket. Det var enighet om at Del 2 kan tas ut.

Det var spørsmål om et foretak kan sende inn flere svar (hvis de eier flere foretak). Dette er ikke ønskelig da det vil bli et misforhold mellom antall tilsluttede aktører og antall respondenter. Fafo tilgjengeligjør en PDF av spørreskjemaet slik at større foretak kan samle inn svar fra ulike instanser og rapportere dette samlet. All rapportering går direkte til Fafo.

Produsentene innen innsatsområde sukker vil ikke besvare skjemaets spørsmål vedr. sukkerreduksjon, jfr. Sak 29/18.

På spørsmål vedrørende best egnet tidspunkt for fremtidig rapportering var det enighet om at svarfrist 1. mai foretrekkes. To ukers svarfrist er ok. Det ble kommentert at skjemaet nå er blitt mye bedre.

Det ble enighet om at egenrapporteringskjemaet godkjennes med kommentarer gitt i møtet. Del 2 av skjemaet, synliggjøring av tiltak hver enkelt bedrift har gjort, tas ut. To ukers svarfrist er ok. Fafo sender ut endelig skjema for innrapportering for 2017 innen neste møte i koordineringsgruppen. Frist for innrapportering for 2018 settes til 1. mai 2019.

Sak 29/18 Status og fremdrift for innsatsområdene 1-4

- a) **Innsatsområde 1, salt:** Helsedirektoratet informerte. Styringsgruppen har i to møter diskutert hvordan saltarbeidet skal organiseres videre. Dette behandles i sak 31/18.

Saltnett har kommet med henstilling til Helsedirektoratet om ny nytte-/risikovurdering om bruk av kaliumklorid som salterstatter. Nasjonalt råd for ernæring har vurdert henstillingen og anbefaler at dette gjøres. Helsedirektoratet har varslet Mattilsynet og følger opp saken.

Saltpartnerskapsavtalen går ut 31.12.2018 og det planlegges en sluttrapport for arbeidet. Det er nedsatt en arbeidsgruppe og det planlegges et seminar med overlevering av rapport 1.kvartal 2019.

Innsatsområde 2, tilsatt sukker: Helsedirektoratet informerte om brev fra NHO Mat og Drikke (NHO MD) datert 16.07.2018 vedrørende fremtidig samarbeid om reduksjon av tilsatt sukker. NHO MD vil ikke lenger koordinere arbeidet med innsatsområde 2, reduksjon av tilsatt sukker, og mat- og drikkeprodusentene kommer ikke til å delta på aktiviteter eller rapportere tall for innsatsområde 2. Helsedirektoratet tar brevet til etterretning og følger opp arbeidet med sukker.

Det ble presisert at bedriftene fortsetter å jobbe med reduksjon av sukker hver for seg. Blant annet viser nye tall fra brusprodusentene at det er en god dreining av salg av brus i retning av sukkerfrie alternativer.

- b) **Innsatsområde 3 mettet fett:** NHO MD har, sammen med representanter for ulike matvarekategorier, handelen og Helsedirektoratet, jobbet mye med prosess med å sette nytt mål for mettet fett i 2021, sak 30/18.
- c) **Innsatsområde 4, sjømat, frukt, grønnsaker og grove kornprodukter.** Norges frukt- og grønnsakgrossisters forbund (NFGF) informerte om status i arbeidet. Det planlegges et åpent seminar på FOODSCAPE den 11. oktober som holdes på Norges varemesse, Lillestrøm. NFGF, BKLF og Sjømat Norge planlegger en felles stand for å markere #MerAv-arbeidet på Foodscape. Sjømat har hatt eget sektormøte for å se på felles utfordringer etter som konsumet av sjømat går ned. Konklusjon fra sektormøtet var at hovedinnsatsen bør rettes mot barn og unge og at skolesektoren er en viktig arena. De respektive opplysningskontorer er aktive og bidrar godt i arbeidet.

Sak 30/18 Status: mål for mettet fett i 2021

- a) NHO MD leder arbeidet og presenterte bakgrunn og prosess for å sette nytt mål for mettet fett i 2021. Det nåværende målet i intensjonsavtalen er at mettet fett skal bidra med maksimalt 13 prosent av energiinntaket (E%) innen utgangen av 2018. Målet i Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold er 12 E% innen utgangen av 2021. Det langsiktige målet er at mettet fett skal bidra med mindre enn 10 E% som er i tråd med de offisielle kostrådene. Det er ønskelig med et realistisk mål for resten av avtaleperioden.

Kort status for arbeidet med reduksjon av mettet fett:

Underlaget til Næringslivsgruppen i 2016 ble kommentert. Det har ikke tilkommet store endringer i utfordringsbildet etter 2016. Arbeidet med reduksjon av mettet fett, og tilbud om sunnere valg, er i god utvikling i mange kategorier, men enkelte matvarekategorier er mer utfordrende enn andre.

En rekke produkter har nå lavere innhold av mettet fett sammenlignet med tidligere, men forbruker foretrekker ofte fete varianter. Ifølge Norske spisefakta 2018 er det høyere forbrukerbevissthet om sukker og salt sammenlignet med fett. Helsemyndighetene kan jobbe med å øke forbrukers bevissthet om fettkvalitet. Handelen kommenterte i møtet at foreløpige salgstall viser en positiv tendens for mettet fett i 2018 (noe redusert salg).

Et verdikjedeperspektiv er viktig, da reduksjon av mettet fett involverer landbruket, primærnæring, avl/fôr etc. Det er utfordrende å nå mål om mettet fett uten at noe av fettene går ut av matomsetningen.

Alternative løsninger for nytt mål:

To alternativer for å sette mål for mettet fett i 2021 ble presentert:

- 1) Avvente å sette nytt mål og beholde dagens målsetting, 13 E% inntak av mettet fett, inntil nytt datagrunnlag for beslutning foreligger, se hhv. 1 a-c under:
 - a) Vurdere nytt mål når matforsyningsstatistikk for 2017 foreligger (november 2018)
 - b) Vurdere nytt mål ila. 2019 når intensjonsavtalen midtveiseevalueres og om mulig resultater fra ny forbrukerundersøkelse (SSB) foreligger, i tillegg til matforsyningsstatistikk fra november 2018.
 - c) Vurdere nytt mål på annet tidspunkt når datagrunnlag for beslutning vurderes som tilstrekkelig.
- 2) Sette mål for 2021 til 12 E% som tilsvarer målet i Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold, uten at dagens målsetting for 2018 er evaluert gjennom monitorering, men med mulighet til å revurdere målet senere når ny statistikk foreligger.

For å sette et nytt mål må alle som har signert tilslutning til avtalen involveres. For produsentene er alternativ 1 eneste alternativ etter som vi ikke vet hva inntaket er i dag. Nye matforsyningsdata for 2017 lanseres i slutten av november. I tillegg tas det ut nye data fra Tradesolution i oktober 2018 som sammen med nye matforsyningsdata kan gi et bedre grunnlag for å sette et nytt mål. Det ble foreslått å arrangere en workshop i innsatsområde 3

i midten av desember for å dele oppdatert status for inntak av mettet fett og se på mulighetene for å sette nytt mål.

Det ble enighet om at NHO MD inviterer aktører i innsatsområde 3 til workshop for mettet fett etter at Utviklingen i norsk kosthold 2018 er lansert, anslagsvis i midten av desember 2018.

Sak 31/18 Veien videre for saltpartnerskapet (inkl. mål for 2021)

- a) Møteleder introduserte saken og presenterte prosess for videreføring av arbeidet med saltreduksjon. Styringsgruppen i saltpartnerskapet har behandlet saken i to møter våren 2018. Basert på innspill i møtene anbefalte Helsedirektoratet modell 3, hvor saltpartnerskapet fusjonerer med intensjonsavtalen, for videre organisering av arbeidet med reduksjon av salt.

Deltakelse i intensjonsavtalen ble grundig utredet i 2016. Et klart ønske den gang var å gjøre arbeidet mindre byråkratisk. Modell 1 for videreføring av saltarbeidet, som innbefatter å forlenge avtaleperioden for saltpartnerskapet, ble foreslått da man med denne modellen unngår endring av intensjonsavtalen. Forslaget om å videreføre saltpartnerskapet omfatter at møtevirksomheten i styringsgruppe og arbeidsgrupper rasjonaliseres, slik at belastning for hver enkelt aktør reduseres. Styringsgruppen i saltpartnerskapet er enige om at det er positivt med en bredt sammensatt gruppe i arbeidet med salt. Modell 1 sikrer at det gode arbeidet i saltpartnerskapet fortsetter og sikrer at man kan få vurdert effekten av saltpartnerskapet før intensjonsavtalen skal reforhandles i 2021.

Oppsummert: Næringsaktørene ønsker å opprettholde dagens organisering hvor saltpartnerskapet videreføres i sin nåværende form. Denne løsningen forelegges Helse- og omsorgsdepartementet som er part i avtalen for avklaring.

Sak 32/18 Dato og saker for neste møte

- a) Det kom et innspill om å vurdere omfang av møter i koordineringsgruppen nå som en del av arbeidet har satt seg. Sekretariatet kommer med forslag til dette i neste møte. Dato for neste møte i koordineringsgruppen settes til **7. november 2018 kl. 10.00-13.00** i Helsedirektoratets nye lokaler, **Vitaminveien 4**. Forslag til saker i neste møte:

Forslag til saker:

- Helsedirektoratets arbeid og kommunikasjonsplaner 2019
- Status og fremdrift for innsatsområdene 1 – 4
- Følgeevaluering: foreløpige resultater fra 2017
- Statusrapport til næringslivsgruppa

Det ble enighet om følgende møtedatoer for koordineringsgruppemøtene i 2019

- Møte 9: 13. februar 2019 kl. 10
- Møte 10: 8. mai 2019 kl. 10
- Møte 11: 11. september 2019 kl. 10
- Møte 12: 6. november 2019 kl. 10

Sak 33/18 Eventuelt

- a) Sjømat Norge hadde en informasjonssak om risikokommunikasjon i forhold til en kommende EFSA rapport om dioksiner: EFSA fikk i 2015 oppdrag fra kommisjonen om å gjøre en risikovurdering av dioksiner i mennesker og dyr og fôr. Rapport ble ifølge Sjømat Norge ferdig i juni 2018 og skulle bli publisert 28. august. Sjømat Norge er ikke kjent med konklusjonene, men det er sannsynlig at grense for dioksiner reduseres. Dette kan skape usikkerhet rundt sjømat og trygghet av sjømat. Helsemyndighetene har ikke sett rapporten, men er kjent med at publiseringen er utsatt.